

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

Projeto: - 1 - 10 - 2008	0110
Šifra zadeve: 6343-134/2008	Vrednost:

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv težišča v okviru CRP:

Težišče 2: DRUŽBA ZNANJA: IZOBRAŽEVANJE, VZGOJA, RAZISKAVE IN RAZVOJ

2. Šifra projekta:

V5-0247

3. Naslov projekta:

Dvojezični model v šolah na območju narodnih skupnosti

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Učinkovitost dvojezičnih modelov izobraževanja na narodno mešanih območjih - izziv in prednost za Evropo jezikov in kultur

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Efficiency of bilingual education models in ethnically mixed areas - challenge to the Europe of languages and cultures

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

Modeli dvojezičnega izobraževanja, položaj manjšin, preverjanje učinkov, šolska uspešnost, prvi/ drugi/ tuji jezik, jezikovna kompetenca, medkulturna kompetenca, vrednote, načrtovanje jezikovne politike.

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

Models in bilingual education, ethnic minority status, assessment / records of results, first / second / foreign language, language competence, intercultural competence, values, language policy planning.

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

1510: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

507: Inštitut za narodnostna vprašanja
581: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
156: SLORI - Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu

6. Sofinancer/sofinancerji:

/

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

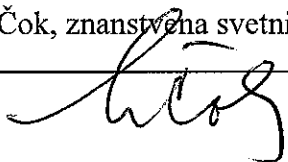
11607

dr. Lucija Čok, znanstvena svetnica

Datum: 30. 09. 2008

Podpis vodje projekta:

dr. Lucija Čok, znanstvena svetnica

Podpis in žig izvajalca:

Red. prof. dr. Rado Bohinc, rektor
UP

po pooblastilu
Znanstveni svetnik, dr. Darko Darovec,
direktor UP ZRS

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- a) v celoti
 b) delno
 c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

- a) da
 b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

Spremembe v projektni skupini:

V drugi polovici dela na projektu smo v raziskovalno skupino vključili dr. Sonjo Starc, visokošolsko učiteljico Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, ki se je posvetila obdelavi in interpretaciji podatkov v povezavi s slovenščino kot J1 in J2

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

Modeli dvojezičnega izobraževanja, ki jih razvija Slovenija na narodno mešanih območjih in sorodni modeli, ki jih imajo Slovenci v sosednih državah so nastali na osnovi tradicije nacionalnega izobraževanja, gostote nacionalno naseljenega in kulturno opredeljenega prostora ter usmeritev nacionalnih in evropskih politik. Raziskovalci v projektu smo na modelu dvojezičnega izobraževanja (Prekmurje) in izobraževanja za dvojezičnost (Slovenska Istra in zamejstvo) ugotavljali:

a) prednosti dvojezičnega izobraževanja v novih družbeno-ekonomskih razmerah evropskih integracijskih procesov (na osnovi stališč do jezikov in kultur okolja) na vzorcu učencev osmih razredov;

b) na osnovi testiranja jezikovnih znanj in spretnosti (materinščine kot J1, italijanščine, madžarščine in slovenščine kot drugih jezikov, angleščina in nemščina kot tuja jezika) predlagali izboljšave pri izvajanju omenjenih modelov.

Kljub podobnim vzgojnim ciljem se modela v Sloveniji bistveno razlikujeta predvsem glede jezikovne organizacije pouka in družbene vloge prvega jezika učencev. Organizacija pouka v projekt vključenih šol iz zamejstva (Italije) je primerljiva s šolo z italijanskim učnim jezikom v Slovenski Istri. Šole izvajajo prilagojen predmetnik in vsebine glede na splošni model šolstva v državi.

Ne glede na to bodo rezultati raziskave omogočili te modele dopolnjevati in razvijati v skladu s cilji ohranitve, zaščite in razvoja manjšin in vloge dvojezičnega šolstva v spremenjenih družbenih in političnih okoliščinah nove Evrope.

Izhodišča za oblikovanje raziskovalne metodologije in inštrumentarija projekta so bila v splošnih ciljih osnovnošolskega izobraževanja (jeziki) in specifičnih ciljih, ki jih šole v narodno mešanih okoljih želijo doseči. Izbrane spremenljivke v deskriptivni analizi raziskovanja (razlike in sorodnosti med obstoječimi modeli) in analitičnega kvantitativnega raziskovanja (uspeh učencev v osmem letu šolanja pri prvem, drugem in tujem jeziku) so: program, spol, jezikovno mikrookolje, jezikovno znanje, vedenje o sobivajočih skupnostih, stališča. Vzorec (572 učencev) je obsegal eksperimentalno in kontrolno skupino (70% : 30%). Ovrednotenje učinkovitosti pri doseganju (a) izbranih izobraževalnih (=doseganje standardov znanja) ter (b) socializacijskih ciljev (=oblikovanje stališč in percepcij) učencev različnih jezikovnih/etničnih skupnosti v mešanem okolju je bilo mogoče na osnovi testiranja (naloge odprtega tipa, vodeno tvorjenje besedila) in anketiranja (vprašalnik kombiniranega tipa). Razmerje med spoloma je bilo skoraj uravnovešeno, izobrazbena struktura staršev dokaj enotna (večina staršev s poklicno/srednjo šolo).

Ovrednotenje učinkovitosti pri

(a) izbranih izobraževalnih (=doseganje standardov znanja)

Pri testiranju učencev iz jezikovnih znanj in zmožnosti prekmurskega modela je ugotovljeno, da učenci obeh materinščin (slovenščine in madžarščine) dosegajo primerljivo raven med seboj in s kontrolno skupino. Test je meril samo določene vidike sporazumevalne zmožnosti, naslanjal se je na učni program in učne načrte predmetov.

Pri jezikovnem znanju slovenščine J1 so se pokazale pomembne razlike med prekmurskim in istrskim vzorcem. Izhodiščne razlike med učenci s slovensko in madžarsko materinščino se pokažejo prav pri sestavini jezikovnega znanja slovenščine saj je v

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

večinskih šolah Slovenske Istre edini učni jezik. Vendar podatki obeh kontrolnih skupin na jezikovnem testu potrjujejo uspešnost dvojezične osnovne šole pri predmetu slovenščina J1. Razlika v jezikovnem znanju pri učencih z italijanskim in učencih z madžarskim J1 se ne kaže kot statistično pomembna. Upravičeno je sklepanje, da so dvojezične šole uspešno izpeljale preverjeni vsebinski del učnega načrta. To dokazujejo tudi v nadaljevanju prikazane primerjave z drugimi, v raziskavo vključenimi okolji.

Med dosežki pri italijanščini kot J2, ki so jih dosegli učenci s slovenskim J1 (v šoli s slovenskim učnim jezikom) in slovenščini kot J2, ki so jih dosegli učenci z italijanskim J1 (v šoli z italijanskim učnim jezikom v Slovenski Istri), so se pokazale pomembne statistične razlike. Učenci šole s slovenskim jezikom dosegajo najnižje srednje vrednosti pri J2 in se torej podmena o prestižu italijanščine v dvojezičnem okolju in jeziku sosednje države, ni potrdila. To kaže tudi primerjava med madžarščino kot J2 in italijanščino kot J2, ki pokaže statistično pomembne razlike v prid madžarščini.

Prekmurje in zamejstvo izstopata po odstotku doseženih ciljev J1 v pisnem sporočanju v odnosu do Obale in kontrolnih šol, medtem ko je cilje iz jezikovne zmožnosti doseglo največ učencev na Obali. Učenci na dvojezičnih območjih so v SJ1 uspešnejši v pisni komunikaciji kot v jezikovni zmožnosti, slednja je visoka na Obali v večinski šoli. Razmisliti pa bi bilo treba, kako dvigniti tudi raven jezikovnih zmožnosti, kajti ob slabši jezikovni zmožnosti tudi kakovost sporazumevanja upade. Vendar šola v zamejstvu ne sme zmanjšati zahtevnosti ciljev pouka slovenščine zaradi upadanja znanja, kajti to vodi v postopno siromašenje slovenskega jezika in torej v asimilacijo.

Rezultati torej kažejo, da uspešnost v pisnem izražanju ni sorazmerna z jezikovno zmožnostjo. Domnevamo, da k uspešnosti pisnega sporočanja pripomore komunikacijski pristop poučevanja in učenja, ki se je uveljavil v sodobni šoli tudi pri pouku materinščin ter interdisciplinarno povezovanje jezikov po usmeritvi »razmišljanja o jeziku«.

Razlike pri dosežkih testiranja glede na spol niso statistično pomembne.

Razlike med rezultati testov in šolsko oceno so statistično pomembne. Glede na ujemanje med oceno pri jeziku in dosežki testa je zaznavno slabo ujemanje med oceno raziskovalcev in oceno učiteljev, najvišje je pri kategoriji doseženi cilji. V zamejstvu je ujemanje zelo visoko pri najnižji in srednji kategoriji, medtem ko je zaznavno slabše ujemanje v najvišji kategoriji, kar kaže, da so učenci slovenskih šol v zamejstvu pri italijanščini kot drugim jeziku ocenjeni bistveno strožje kot njihovi vrstniki na Obali.

Razlike v dosežkih pri angleškem jeziku med regijami so statistično pomembne. Če primerjamo rezultate italijanščine J2 in rezultate angleščine pri testiranju učencev Obale je očitna razlika v prid angleščine. V zamejstvu je ta primerjava podobna, vendar razlika ni tako izrazita. Pri teh primerjavah se nam zastavlja vprašanje, kako je mogoče da so dosežki pri testiranju angleščine boljši, pa tudi ujemanje med ocenami višje. Ena od kontrolnih skupin od teh trditev bistveno odstopa (slabši dosežki pri testiranju iz angleščine).

Stopnja doseženih ciljev pri skupni oceni J1 manjšinskih šol na Obali in v zamejstvu ni v korelaciji s pogovornim jezikom doma. To pomeni, da jezik, ki ga učenci govorijo doma, v tem okolju bistveno ne vpliva na testne rezultate. Pogovorni jezik doma pa vpliva na odnos učencev do manjšinskega in večinskega jezika. Odnos do SJ2 v zamejstvu dokazuje pripadnosti slovenski etnični skupini, lojalnosti do nje in do jezika ter občutkom sedanje in bodoče vraščenosti v skupnost.

(b) socializacijskih ciljev (=oblikovanje stališč in percepcij)

Statistično pomembne razlike med stališči učencev do večinskem jeziku in kulturi glede na posamezno regijo oziroma izobraževalni program, v katerega so

vkjučeni, se kažejo pri treh trditvah o priljubljenosti večinskega (slovenskega) jezika in prvega / maternega jezika (slovenščine, italijanščine, madžarščine). Z vsemi tremi trditvami v prid materinščini so se najbolj strinjali učenci na Tržaškem in Goriškem in učenci v Prekmurju, najmanj so se s temi trditvami strinjali učenci šol v Slovenski Istri.

Statistično pomembne razlike med stališči učencev do trditev o manjšinskem jeziku in kulturi, tujih jezikih oziroma kulturah glede na posamezno regijo oziroma izobraževalni program, se pokažejo pri trditvah o obsegu pouka J2 ter o kulturi in zgodovini manjšine. Razlike se kažejo tudi pri trditvah o poznavanju romske kulture. S trditvami o priljubljenosti in večjem pomenu angleščine se bolj strinjajo učenci iz Prekmurja kot učenci iz Slovenske Istre.

Hipotezo, da učenci na narodnostno mešanih območjih dobro poznajo značilnosti območja, kjer živijo, zavrnamo, kajti po kvantitativni in kvalitativni analizi rezultatov učenci ne dosegajo nivo znanja, ki smo ga pričakovali.

Iz osnovnih frekvenčnih analiz vidimo, da so učenci iz vseh obravnavanih šol skoraj identično odgovarjali na vprašanje izpostavljenosti oseb iz kulturnega življenja Slovencev. Pri ostalih vprašanjih opazamo odstopanja v odgovorih učencev različnih šol. Izstopa visok odstotek brez odgovora na vprašanje pomembnosti preteklih dogodkov za razvoj manjšinskega jezika, kar bi lahko govorilo o tem, da učenci ne znajo vrednotiti vpliva dogodkov na jezik manjšine.

V zaključku lahko zapišemo, da hipotezo, da stališča učencev do trditev povezanih s šolo odsevajo minimalne razlike, ki so posledica razlik v modelih, ki se izvajajo na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji, potrdimo.

Rezultati tudi kažejo, da pri opazovani populaciji ni tesnejše povezave med stališči, povezanimi z jezikovno zavestjo, ter sporazumevalno in jezikovno kompetenco. Tu se odpira prostor za vprašanje, ali ne kaže pri jezikovnem poučevanju bolj načrtno vključevati oblikovanja odnosa do prvega/drugega jezika in hkrati le-tega uporabiti kot učno motivacijo.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

² Označite lahko več odgovorov.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Rezultati raziskave bodo omogočili modele šolstva narodnostno mešanih območij dopolnjevati in razvijati v skladu s cilji ohranitve, zaščite in razvoja manjšin in vloge dvojezičnega šolstva v spremenjenih družebnih in političnih okoliščinah nove Evrope. Predstavitev prednosti in pomanjkljivosti v organizaciji/ strukturi in izvedbi/ vsebini dvojezičnega izobraževanja v Sloveniji segajo predvsem na poučevanje in organizacijo pouka materinščin, pouk drugega jezika in tuega jezika. Stališča 572 učencev 8. razredov osnovne šole kažejo, da ni tesnejše povezave med stališči, povezanimi z jezikovno zavestjo, ter sporazumevalno in jezikovno kompetenco, da uspešnost v pisnem izražanju ni sorazmerna z jezikovno zmožnostjo, da pogovorni jezik doma vpliva na odnos učencev do manjšinskega in večinskega jezika, da učenci na narodnostno mešanih območjih ne dosegajo ravni znanja, ki zadeva poznavanje značilnosti območja, kjer živijo. Te ugotovitve terjajo temeljitejše preučevanje. Predlogi raziskovalcev, v kakšni meri je potrebno dvojezične modele nadgraditi v skladu s cilji ohranitve, zaščite in razvoja manjšin kot dodane vrednosti dvojezičnega okolja so: ustrezno dodiplomsko izobraževanje učiteljev, nova didaktika, uskladitev UN in učbenikov s poslanstvom šole narodnostno mešanih okolij, utrditi spodbude iz neposrednega, predvsem pa širšega evropskega okolja.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Modeli šolstva na narodnostno mešanih območjih se razlikujejo glede na stališča učencev do trditev povezanih z njihovim izvajanjem le kot posledica organizacije in izvedbe posameznih vsebin kurikula. Naši podatki, ki v več sklopih kažejo na odstopanje pri drugem jeziku v šolah s slovenskim učnim jezikom v Slovenski Istri, dopuščajo podmeno, da se istrski model v tej sestavini ni povsem približal svojemu poslanstvu. Takšno podmeno bi bilo seveda treba preveriti (ovreči ali potrditi) s poglobljenim nadaljnjim raziskovanjem na obsežnejšem vzorcu.

V skladu s podatki raziskave raziskovalci predlagamo strategom šolske in jezikovne politike:

- uskladitev učnih načrtov s smernicami in poslanstvom osnovne šole na narodnostno mešanih območjih
- vključitev več vsebin in interdisciplinarnih povezav pri pouku jezika (prenova UN J1 in J2),
- uvajanje novih pristopov v pouk jezikov v medkulturnem položaju.
- usposabljanje učiteljev v novi didaktiki J2,
- načrtno oblikovanje odnosov do prvega/drugega jezika in hkrati le-tega uporabiti kot učno motivacijo (UN geografije, zgodovine, umetnostnih predmetov),
- okrepljeno skrb za slovenski jezik v zamejstvu,
- vključitev slovenščine/ italijanščine /madžarščine kot J2 med izbirne predmete na nacionalnem preverjanju znanja,
- razpis razvojnega projekta za oblikovanje teoretskih in aplikativnih podlag nove didaktike večjezičnega in medkulturnega učenja,-
- usposabljanje učiteljev v okviru evropskih jezikovnih strategij (ECML, Lingua).

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- a) v domačih znanstvenih krogih;
- b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- c) pri domačih uporabnikih;
- d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

Šolske politike sorodnih območij:
Slovensko šolstvo v zamejstvu (Italija)
Ladinski model šolstva (Italija)
Slovenske šole na Koroškem (Avstrija)
Univerza Sthendal Grenoble III
Università degli Studi di Udine
Università Ca' Foscari Venezia
Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona (Španija)

3.7. Število diplomantov, magistrrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

Doktorati: Anja Zorman: »Prepoznavanje glasov in spoznavanje njihov pisnih ustreznic v maternem in drugem oziroma tujem jeziku« Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Nives Zudič Antonič: L'educazione letteraria nell'ottica interculturale. Università Ca' Foscari, Venezia (Italia)
Sonja Starc: Struktura oglaševalnih besedil in njihove diskurzivne lastnosti z diahronega in sinhrinega vidika. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Magisteriji:

Matka Malčič: Il computer nella classe di lingua in Slovenia. Master universitario in Didattica e promozione della lingua e cultura italiana a stranieri. Università Ca' Foscari, Venezia (Italia)
Helena Bažec: Kontrastivna analiza med slovenskim in italijanskim členom. Università Ca' Foscari, Venezia (Italia), Dipartimento Scienze del linguaggio.

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

Università degli Studi di Udine: 2 posveta o drugem jeziku v obveznem šolstvu;
Università Ca' Foscari Venezia: več srečanj in izmenjave (študij magisterija učiteljev UP na Dipartimento Scienze del linguaggio, izvajanje vsebin študijskega programa italijanistika v Kopru in slovenščine kot komunitarnega jezika v Benetkah).
Universitat Oberta de Catalunya: 2 delovna sestanka v Barceloni, priprava EU projekta European network of Multilingualism:

ABAKAN network, več inštitucij. Medkulturni dialog v večjezičnih okoljih. Srečanje Abakan mreže v Kopru.
Pedagoška akademija Celovec: Comenius I in Comenius II.
SLORI Trst, projekt Učinkovitost dvojezičnih modelov izobraževanja na narodno mešanih območjih.

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

Utečeno sodelovanje z Univerzo v Vidmu, Benetkah in Pedagoško akademijo v Celovcu je rodilo tudi v okviru ciljnega raziskovalnega projekta sadove: mobilnost raziskovalcev in sodelavcev, objave v monografijah posameznih inštitucij, oblikovanje in izvedbo študijskega programa 1. stopnje: Italijanistika. Na Univerzi Ca' Foscari smo uspeli postaviti lektorat slovenskega jezika, ki ga financirajo gospodarske družbe obeh držav. Z Univerzo v Barceloni načrtujemo postavitev mreže kateder za večjezičnost in medkulturnost. Z znanstvenim inštitutom SLORI v Trstu pa že več let teče sodelovanje na projektih, katerih tematika je posvečena izobraževalnim, družbenim, političnim in kulturnim razsežnosti obmejnosti, večjezičnosti in medkulturnosti, stikanju etnij in njihovo sobivanje.

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani:<http://www.izum.si/>

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

Referati na konferencah:

- Čok, L.: Politics for languages for social and cultural cohesion. Keynote speech. Conference to promote the results of the 2nd medium-term programme of the European Centre for Modern Languages, 27 -29.09.2007. Graz.
- Čok, L.: Premagati meje, ki jih nosimo v sebi / To overcome the Borders we keep inside. Medkulturni dialog kot temeljna vrednota EU. Mednarodna konferenca, 7. in 8. 01. 2008. Fakulteta za humanistične študije UP. Otvoritveni dogodek leta medkulturnega dialoga 2008. Evropska komisija in Ministrstvo za kulturo R Slovenije.
- Čok, L.: Medkulturni dialog – trdni temelj za prihodnost. Okrogla miza. Center Evropa, Predstavništvo Evropske komisije v RS, Urad Vlade za komuniciranje. Ljubljana, 12. 03.2008.
- Čok, L. - Malčič, M.- Zudič Antonič, N. - Čebren, N.: Cilji in vsebine medkulturne komunikacije: materinščina in tuji jeziki. Izobraževanje za medkulturni dialog. Nova Gorica, 8. maj 2008,
- Čok, L.: Jezikovne rabe v kulturno prepletenem okolju. Izsledki raziskave. Bralna pismenost za večkulturno družbo. Okrogla miza Bralnega društva Slovenije, 8. september 2008. Ljubljana
- Čok, L.: Medkulturna jezikovna vzgoja kot družbena vrednota in osebna rast. Jeziki v izobraževanju. Zavod RS za šolstvo. 26.-27. september 2008.
- Zudič Antonič, N. : Analisi teorica e presentazione del modello di sviluppo della capacita narrativa del bambino. Promocija manjšinskih jezikov v večjezičnih območjih s poudarkom na izobraževanju učiteljev in učiteljic, COMENIUS 2.1, Celovec, 2006 .
- Zudič Antonič, N.: Prispevek na mednarodni konferenci o preverjanju znanja in poučevanju Siena: Università per stranieri, 2006, naslov prispevka: Verifiche delle competenze di lingua italiana (L1, L2, LS) a livello nazionale in Slovenia.
- Zudič Antonič, N. 3. mednarodni znanstveni sestanek Vpliv sodobnih znanstvenih dosežkov na zgodnje učenje Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, 2007, naslov prispevka: Medkulturnost? Sì, grazie.
- Zudič Antonič, N.: Prispevek na mednarodni konferenci ob zaključku projekta INFO: designing a training model for teachers working in multilingual areas with minority language. Trst Istituto Pedagogico Ladin, 2007, naslov prispevka: The schools of the Italian minority on the Slovene coast: Slovenia. The research and the European training model.
- Zudič Antonič, N. : Prispevek na mednarodni konferenci Pula: Univerza Jure Dobrila, Filozofska fakulteta, 2008, naslov prispevka: Insegnamento della letteratura in prospettiva interculturale presentazione di una ricerca.
- Zudič Antonič, N.: Nacionalno jezikovno priznanje za dosežek na področju učenja in poučevanja jezikov; Ministrstvo za šolstvo in šport RS in CMEPIUS »INFO – opredelitev modela za usposabljanje učiteljev v večjezičnih okoljih« (2004 - 2007).
- Vesna Mikolič, Medkulturni dialog v večetničnem prostoru. Predavanje na mednarodni konferenci Medkulturni dialog v izobraževanju, Nova Gorica 8.-9. maj 2008.
- Vesna Mikolič, Večjezični korpus turističnih besedil in medkulturno občutljive točke. Sodobne jezikovne tehnologije v medkulturni komunikaciji. Mednarodni znanstveni

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.

sestaneč, UP ZRS, Koper, 22.-24. maj 2008.

Vesna Mikolič, Predavanje na konferenci »Govoriš medkulturno?«. CNVOS, Ljubljana, 6. – 7. junij 2008.

Vesna Mikolič, Predavanje na okrogli mizi mizi na temo »Vzpostavitev dialoga brez odpovedovanja svoji identiteti«. Draga mladih 2008, Opčine pri Trstu, 6. september 2008.

CRP V5-0247: **Učinkovitost dvojezičnih modelov izobraževanja na narodno mešanih območjih - izziv in prednost za Evropo jezikov in kultur**

ZAKLJUČNO POROČILO

1. Naslov (Project title)

Učinkovitost dvojezičnih modelov izobraževanja na narodno mešanih območjih - izziv in prednost za Evropo jezikov in kultur

2. Odgovorni nosilec (Principal researcher)

dr. Lucija Čok, izr. prof., Znanstveno-raziskovalno središče Univerze na Primorskem (UP ZRS)

3. Sodelavci (Research team)

Univerza na Primorskem: UPP ZRS: doc. dr. Vesna Mikolič, doc. dr. Nives Zudič Antonič, Blaž Simčič; UP PEF: dr. Sonja Starc; Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani; red. prof. dr. Albina Nečak Lük; Inštitut za narodnostna vprašanja: doc. dr. Sonja Novak Lukanovič, dr. Mojca Medvešek, dr. Katalin Munda-Hirnoek; Slovenski raziskovalni inštitut, Trst: doc. dr. Suzana Pertot,

4. Čas trajanja (letnice) / (Period)

2006 –2008

5. Cilji raziskave (Project goals)

S pomočjo primerjalne analize v narodnostno mešanih okoljih Slovenije ugotoviti:

- a) ravni znanja slovenščine (kot J1 in J2), madžarščine in italijanščine (kot J1 in J2) in tujega jezika na vzorcu učencev 8. razredov OŠ,
- b) učinkovitost dvojezičnega osnovnošolskega izobraževanja pri doseganju socializacije učencev v jezikovno in etnično mešanem okolju,
- c) podatke raziskave jezikovno (etnično) mešanih okolij v Slovenski Istri in Prekmurju, primerjati s podatki kontrolne skupine (Postojna in Žalec) in skupine v zamejstvu (Tržaška in Goriška pokrajina).

6. Kratek opis metodologije (Methodology)

Deskriptivna analiza virov, primerjalna analiza na vzorcu, vodeno skupinsko anketiranje, kvantitativna in kvalitativna obdelava in interpretacija podatkov.

7. Kratek opis rezultatov raziskave (Results)

Predstavitev prednosti in pomanjkljivosti v organizaciji/strukturi in izvedbi/vsebini dvojezičnega izobraževanja v Sloveniji: poučevanje in organizacija pouka materinščin sta ustrezni, odstopa pouk drugega jezika, angleščina kot tuji jezik je za učence pomebna. Stališča 572 učencev 8. razredov osnovne šole kažejo, da ni tesnejše povezave med stališči, povezanimi z jezikovno zavestjo, ter sporazumevalno in jezikovno kompetenco, da uspešnost v pisnem izražanju ni sorazmerna z jezikovno zmožnostjo, da pogovorni jezik doma vpliva na odnos učencev do manjšinskega in

večinskega jezika, da učenci na narodnostno mešanih območjih ne dosežajo ravni znanja, ki zadeva poznavanje značilnosti območja, kjer živijo.

Predlogi, v kakšni meri je potrebno dvojezične modele nadgraditi v skladu s cilji ohranitve, zaščite in razvoja manjšin kot dodane vrednosti dvojezičnega okolja: ustrezno dodiplomsko izobraževanje učiteljev, nova didaktika, uskladitev UN in učbenikov s poslanstvom šole, utrditi spodbude iz neposrednega, predvsem pa širšega evropskega okolja.

8. Morebitna objava oz. publikacija rezultatov raziskave (Project related publications)

Rezultati bodo objavljeni:

- a) kot znanstveni članki v reviji **ANNALES – Series historia et sociologia**. Sklop: Večjezičnost in kulturna raznolikost – evropska dediščina in bodočnost
- B) kot monografija **Acta Histriae** z naslovom: Izobraževanje v kontekstu evropskih integracijskih procesov. Primerjalna analiza učinkovitosti dvojezičnega izobraževanja v Sloveniji

CRP V5-0247: Bilingual education in the ethnically national mixed areas of Slovenia: Bilingual models efficiency as a challenge for the Europe of languages and cultures

FINAL REPORT

1. Project title

Bilingual education in the ethnically national mixed areas of Slovenia: Bilingual models efficiency as a challenge for the Europe of languages and cultures

2. Principal researcher

dr. Lucija Čok, izr. prof., Science and Research Centre of the University of Primorska (UP SRC)

3. Research team

UP SRC: doc. dr. Vesna Mikolič, doc. dr. Nives Zudič Antonič, Blaž Simčič; UP PEF: dr. Sonja Starc; Faculty of Arts of the University of Ljubljana: prof. dr. Albina Nečak Lük; Institute for Ethnic Studies: doc. dr. Sonja Novak Lukanovič, dr. Mojca Medvešek, dr. Katalin Munda-Hirnoek, Slovene Research Institute, Trst: doc. dr. Suzana Pertot,

4. Period

2006 –2008

5. Project goals

To establish, through a comparative analysis in ethnically mixed areas of Slovenia:

a) the levels of knowledge of Slovene language (as L1 and L2), Hungarian and Italian languages (as L1 and L2) and foreign language on a sample of students of the eighth grades of primary school,

b) the efficiency of bilingual school education in achieving the socialization of students in the linguistically and ethnically mixed environment,

c) to compare the data of the research of the linguistically (ethnically) mixed environments in the Slovene Istria and Prekmurje with the data provided by the control group (Postojna and Žalec) and the group abroad (region of Trieste and Gorizia).

6. Methodology

A descriptive analysis of sources, a comparative analysis on a sample, a guided group survey, quantitative and qualitative data processing and interpretation.

7. Results

The presentation of advantages and shortcomings in the organization/structure and implementation/contents of bilingual education in Slovenia: teaching and organization of mother tongues lessons are adequate; there is a deviation in second language instruction; English as a foreign language is important for pupils. The viewpoints of 572 pupils of the eighth grades of primary school show that there is no close connection

between the viewpoints connected with language awareness and communicative and linguistic competence; that success in written expression is not proportional to the linguistic competence; that the colloquial language spoken at home affects the pupils' attitude towards the minority and majority languages; that pupils on ethnically mixed areas fail to attain the level of knowledge related to the awareness of the characteristics of the region they live in.

Suggestions regarding the extent of the necessity to upgrade bilingual models in accordance with the goals of preservation, protection and development of minorities as an added value of bilingual environments: a suitable undergraduate teacher training, new didactics, a harmonization of syllabuses and textbooks with the school's mission, consolidation of incentives from the immediate and, above all, wider European area.

8. Project related publications

The results will be published

a) in form of scientific articles in the journal **ANNALES – Series historia et sociologia**. Framework: Multilingualism and cultural diversity – European heritage and future;

b) in form of a monograph within **Acta Histriae**, entitled »Izobraževanje v kontekstu evropskih integracijskih procesov. Primerjalna analiza učinkovitosti dvojezičnega izobraževanja v Sloveniji« [Education in the context of European integration processes. A comparative analysis of the efficiency of bilingual education in Slovenia].